ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
Ե· ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել առ Տնօրէնութիւն ԱՐՇԱԼՈՅՍ Լրագրի ԳԱՀԻՐԷ (Եգիպտոս)

Adresse:
E. TOROSSIAN
Direct.-propr. du journal Arménien
ARCHALOUYCE
LE CAIRE (EGYPTE)

ԱՐՇԱԼՈՅՍ

ԼՐԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՀԱՄԱՐ
Տարեկան ողջ դահեկան 60
Վեցամսեայ » 35
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐ
Տարեկան Ֆրանք 20
Վեցամսեայ » 12

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆԸ ԿԱՆԽԻԿ եւ Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ է ։

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւնք ետ չեն տրուիր ։

ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՔ կանխիկ վճարելի են ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Մեր ազգային Պատրիարքարանի օրուան ամենամեծ հրապոյրներն են . — Ա . բաշխումը ծայրագոյն աստիճաններու այս վարդապետներուն՝ որոնք Արմաշականներ են և որոնց մանակի կոչումներն ի ծայրագունութիւն կուգան քօղարկել մէկերկու Սաղիմականներ , և Բ . բաշխումը Օսմանիէ և Մէճիտիէ պատուանշաններու բարեխնամ Սուլթանին կողմէ՝ պատրիարքարանի խնդրանօք ա՛յն Առաջնորդներու կամ Տեղապահներու որոնք նոյնպէս Արմաշական , մէկ քանի Սաղիմականներու սև փիլոններուն ներքև կը ծածկուին ։

Օրմանեան Սրբազան գործունեայ մարդ է . պարապը չանցըներ իր ժամանակը . եթէ ուրիշ բան մը չի կրնար ընել իր Ազգին ու եկեղեցիին համար , գոնէ իր վարդապետները ծայրագոյն կ'ընէ ու ծայրագոյններն ալ օր մը , եպիսկոպոս ։ Եթէ մէկու մը խօսք չի կրնար հասկցնել իր խօսքերու անսահման առատութիւնովը , իր մաշտոցը սակայն հնազանդ է իրեն և այս ալ , սա փափուկ ժամանակիս մէջ , առաւելութիւն մըն է զոր չունեցան Վարժապետեանի , Իզմիրլեանի պէս պատրիարքներ ։

Սասունի գիւղերուն նորոգ աւերումներն ու Թշուառ բնակիչներուն լեռներու վրայ ցանուցիր անպատսպար վիճակը՝ մէկ կողմէն , և , Կարնոյ ու Մշոյ ինչպէս նաև Բաղէշի շրջականները , դէս ու դէն , արիւնառուշտ ջարդերու տխուր արձագանգները՝ միւս կողմէն երբ աշխարհք կը թնդացնեն ու Պատրիարքին գլխուն վրայ կը գուան , Օրմանեան Սրբազան ի՞նչ կրնար ընել , եթէ ո՛չ նոյն տեղերու Առաջնորդները Կայսերական Պատուանշաններով քաջալերել և այնու , հաստատել բարեխնամ սուլթանին հըպատակասիրութեան անսահմանութիւնը և առ այն հրատարակուած նոր խրատն՝ թէ Վեհ . Սուլթան Համիտ Բ . անխտիր կը հսկէ իր բոլոր հպատակներուն ընչից , գոյից ու պատւոյն վրայ . . . Հայերը բնաջինջ ընելու գթութիւնովը և Առաջնորդներու նշան շընորհելով Պատրիարքին քթին խնդալու ողորմութիւնովը ,

Այս տեղ միտքս կուգայ Էտիրնէի նախկին Առաջնորդ՝ մը բառին բովանդակութեամբը պարզամիտ ու պարզամտութեամբը բնականաբար անձեռնհաս՝ որ բազմամեայ պաշտօնավարութեան ժամանակ , Էտիրնէի մէջ , իր հեծած էշին թալան մը միայն կրցաւ չինել տալ . . . և գիտէ՞ք ինչպէս . . . ։

Վիճակին քաղաքական ժողովոյ օրակարգն եղած էր միշտ Առաջնորդին էշին թալանը և օր մը , երկար ատեն վիճաբանութիւններէ ետքը , երբ դարձեալ խնդիրը չի վերջանար , Առաջնորդը , ճարահատեալ կը ստիպուի թալանը քաղաքական ժողովոյ ատեանը հանել , ցոյց տալու համար անոր քայքայուն վիճակը . . .

Ողորմած հոգի Պարոնեան , իր այս ատենի ԹԱՏՐՈՆ զաւեշտաթերթին մէջ հրատարակելով այս լուրը իր կողմանէ աւելցուցած էր խօսքը Առաջնորդին ուղղելով ։

—Մարդ Աստուծոյ , պա՛րէ էշն ալ քաղաքական ժողովոյ ատեանը բերել տայիր , չափը ձևը լաւ մը յարմարցնելու համար . . .

Մենք ալ կ'ըսենք — լաւ կ'ընէր Օրմանեան Սրբազան , եթէ իր հեծած կառքի ձիերուն ալ մէյմէկ պատուանշան խնդրեր Վեհ . Սուլթանէն որ պատ՚րաստ էր իսկոյն գործադրել . և , ապահով թող ըլլար որ՝ իր հընգամեայ Պատրիարքութեան միջոցին պատմական լիուլի էջեր գրուած պիտի ըլլար իր այդ եզական գործունէութեամբը ։

Չեմ գիտեր , հանդէպ ձախող ժամանակի քաղաքագիտական պահանջումներուն պիտի կրնայի՞ն օժանդակել այդ վարդապետներուն ստացած ծայրագոյնի աստիճանները , և կամ , պիտի մեղմէի՞ն ցաւերը այն ժողովրդին որ պիտի տեսնէ կուրծքը շողշողուն իր Առաջնորդ կամ տեղապահ վարդապետին այն պատուանշաններով որոնց փայլերուն հետ միացած է անողոք չանթերու հրացայտ այն ելեքտրական ահաւոր հեղուկը որ կուգայ կ'իջնէ անդադար հայ դժբախտ գլուխներու վրայ ու կը կործանէ Հայութիւնը ։

Ո՞չ ապաքէն մենք ալ անկեալ Հռովմայեցիներուն պէս միայն ձրի տեսարաններ ու քիչ մըն ալ հաց մուրալու ետևէ ենք — panem et circenses — ինչպէս Ժիւվէնալ երգիծաբան մեծ քերթողը կը կշտամբէր զՀռովմայեցիս Բ . դարուն սկիզբները։

Ահաւոր ապագայի մը հանդէպ , փոխանակ դժբախտութեանց առջևն առնելու համար կարևոր միջոցներուն վրայ մտածելու , պատուանշաններով զարդարուելու ետևէ ենք դեռ . . . ամօ՜թ հազար ամօ՜թ . — ինչ կարժէ այդ պատուանշանը վարդապետին կուրծքին վրայ , երբ Առաջնորդը ի՛նքը , նշանակութենէ զուրկ է անոնց զապթիէի մը առջև , երբ իր խօսքը կոտ մը չ'արժեր կառավարական ո՛ր և է պաշտօնէի մը քով . . . ։

Անցնինք այս կէտը ։ Թո՛ղ Պատրիարքարանը Սուլթան Համիտէն անոր ասոր համար պատուանշաններ մուրալու ետևէ ըլլայ , բայց մենք ազգային արժանապատուութիւն մը ունենայինք գոնէ . . .

Քիչ թէ շատ ազգային թերթեր պըրպըտող մէկը անշուշտ իմացաւ այս խայտառակութիւնները որ վերջերս տեղի ունեցան Մխիթար Աբբային երկհարիւրամեակին առթիւ ։

Քան զպապն պապական — ինչպէս կ'ըսէ առածը — մենք՝ Հայերս , այդ առթիւ հարիւր հազարաւոր ֆրանգներ զոհեցինք . . . մի՛ միայն նախատինք չահելու համար ինքզինքը ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՌԱՐԱՆ հռչակող երկդարեան միաբանութեան մը դարավերջիկ մոլեռանդութենէն ։

Քաղաքակիրթ Եւրոպայի առջև , լուսաւորութեան սա՛ դարուն մէջ , ու՛ր կրօնական մոլեռանդութիւնները քրիստոնէական հաւատքի Սուրբ ազատութեան հանդէպ , ա՛յլևս նեխուած , ապականուած դիակներ ըլլալով , ամէնուն նողկանք կը պատճառեն միայն , Մխիթար Աբբայ մը իբրև ազգային նահատակ ներկայացնելու , սրբացընելու , հրաշքներով շրջապատելու համար , Վենետիկի մխիթարեանները բնա՛ւ չի կարմրեցան Հայ Ազգը իր Կաթողիկոսներովը , պատրիարքներովը , եպիսկոպոսներովը հախատակած ընելու , հերձուածող , հերետիկոս անուանելու , անոր եկեղեցին անարգելու և լո՛կ իրենց առջև բաց տեսնելու դռները երկնից արքայութեան՝ ո՛ւր , Սևանայ վանքին Աստուածածնի գրկացը վրայ կը ցուցադրեն Մխիթար Աբբան , իր քովը ունենալով Տէր Կոմիտաս մը և , իր ոտքերուն տակ , Ս . Գրիգոր Լուսաւորիչը , Ներսէս Շնորհալին , Սահակ Պարթևը , Մեծն Մեսրոպը , ևայլն . և ալ , բա՛ցի Մըխիթարէն միւս բոլոր սուրբերն ու նահատակները անշան հոգիներ են ։ Թող այդ պէս ըլլայ այսինքն , Omnium consansu մը՝ Վենետիկի Մխիթարեաններուն համար ։ Մենք այս ամենուն ուրիշ բան չենք պատասխաներ , եթէ ո՛չ՝ ինչ որ Անգլիոյ Եղիսաբէթ թագուհին պատասխանեց Փիլիպպոս Բ . Սպանիոյ հաւատաքննութեան պաշտպան թագաւորին aux calendes Grecques , bon roi , je recevrai tes ordres — բայց ի՛նչ ընենք մեր արժանապատուութեանը՝ որ վերոյիշեալ ամեն նախատինքներն ընդունելով հանդերձ , ելանք պատգամաւորներ ալ խըրկեցինք մինչև Վենետիկ , ողջագուրուեցանք հաւատքի այդ ախոյեաններուն հետ ու ըսինք իրենց . . . « կեցցէ՛ք , ինչ լաւ բաներ գրեր էք մեզի համար , դարձեալ գրեցէ՛ք » ։

Շիտա՛կը խօսելով , մարդիկը պակաս չի գտնուեցան ։ Եթէ Վենետիկի Մխիթարեանները գրով յայտարարեցին իրենց ներքինը , Կ . Պոլսոյ Մխիթարեաններն ալ հրապարակաւ , Բանկալթիի Եկեղեցիին մէջ խայտառակեցին Հայութիւնը ու երկուքն ալ ապացուցին թէ՝ Մխիթարեաններն՝ իրենց Հիմնադրին՝ Մխիթարայ երկհարիւրամեակը կատարելով , ո՛չ թէ իրենց գրական գործունէութեան երկդարաշրջանը ուզեցին պանծացնել՝ որուն ա՛յնքան աշխուժիւ ու եռանդով մասնակցեցան Հայերը նիւթապէս և համակրապէս , այլ թէ՝ Մխիթար Աբբայի յիշատակին նուիրուած մեծ Յոբելեանի մը պատրուակաւ , Պապական propagandeը յառաջ քշել՝ նմանը չի տեսնուած մոլեռանդութիւնով մը ։

Պատրիարք , ազգային վարչութիւն , Ուսումնական Խորհուրդ , Ազգային Մամուլ , Հայ ուսուցչական մարմին , են . ամէնքն ալ փութացին ներկայացուցիչներ խրկել յիշեալ եկեղեցին ։ Անշուշտ բազմաթիւ էին Հայերը հո՛ն , ոմանք համակրանքի , ոմանք ալ հետաքրքրութեան հետևանքէ մղուած , և ահա՛ Ներսէս վարդապետ Փափազեան մը ամպիոն կ'ելլէ և հո՛ն Մխիթար Աբբա ինընորդ երկինքէն գերիվեր տեղ մը՝ Աստուածապետական Աթոռէն քիչ մը վար բազմեցնելէն ետքը , անոր կենսագրականն ըրած ատեն , անէծք է որ կը տեղայ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ վրայ . . . և մեր ազգային ներկայացուցիչներն ա՛յնքան արժանապատուութիւն ունէին որ՝ իրենց ազգին ու եկեղեցիին դէմ եղած այդ անլուր անարգանքներուն հանդէպ՝ կատարեալ ջերմեռանդութեամբ մնացին՝ լռիկ մնջիկ , առանց առնել քալելու . . . մանաւանդ թէ՝ Եկեղեցիէն ետքը . . . անուշիկ ֆօնճանն ալ պարպեցին . . . քարոզիչ վարդապետին կենացը , Մխիթար Աբբայի յիշատակին և Կաթոլիկութեան պանծալի փառացը համար ։

Եւ սակայն լրագիրները բաւական քաշկռտեցին քարոզն ու քարոզելու առաջնորդողները . . . բայց կ'արժէ՞ ։ Հրապարակաւ այդ խայտառակութիւնը կրելէ ետքը՝ ա՛լ ի՛նչ կ'ուզես ըսէ , չիտակը շա՛տ հոգերնին էր ։

Բայց մենք խօսի՛լ միայն գիտենք , մղուելով ո՛ր և է հոսանքէ ա՛յնքան ծայրայեղութեան կ'երթանք որ՝ իրաւունքն ալ կը կորսնցնենք , իրաւը անիրաւին հետ կը շփոթենք և յետոյ . . . խայտառակութի՜ւն ու սարկութի՜ւն ։

Մխիթարեաններու վրայ այսպէ՛ս գրելով , թերևս մեղադրուինք թէ՝ ինչո՞ւ համար կրօնականը գրականին հետ կը շըփոթենք ։ — Շիտա՛կ է , չի՛ պիտի շփոթէինք , եթէ երբէք համոզուած ըլլայինք թէ , Մխիթարեանները՝ իրենք ալ , իբրև ճշմարիտ Հայ կը գործեն , Հայ գրականութեան լոյսին ծաւալումը միայն իրենց կէտ նպատակի ունենալով և թէ իրենք ազգասէրներ են բառին բուն նշանակութեամբը՝ պապական ըլլալով հանդերձ , սակայն այդպէս չէ՛ , — ո՛վ որ կարդայ Վարք Մխիթարայ Աբբայի գիրքը , ո՛վ որ պրպըտեց անոր երկհարիւրամեակին առթիւ հրատարակուած գեղանկար Բազմավէպը , տեսած է անշուշտ թէ՝ անոնց մէջ Մխիթար Աբբան , չի մոռնանք նաև Տէր Կոմիտասը , ի վեր քան զՍուրբըն Գրիգոր դրուատած է և Բանկալթիի քարոզին մէջ ալ մեր երանաշնորհ նախնեաց և ո՛չ մէկին անունը յիշուած սակայն Ս . Ֆրանչիսկոս , Այոլիոս ևն . ինչպէս կը գրեն Պոլսական թերթերը , իբրև ներշնչող ու կարապետ Մխիթարայ հռչակուած են . . . ո՞ւր է անոնց ազգասիրութիւնը և առ այն՝ իրենց Հայ գրականութեան լոյսը . . . ։ Ո՛չ , ո՛չ , մենք ս՛ա համոզումը ունինք թէ , — եթէ Մխիթար , ազատ երկրի մէջ , Հռովմի ապաստանելով ուզեց թերևս Հայ գրականութեան փայլն աւելցնել , իր հաստատած Միաբանութիւնը , ընդհակառակը՝ Հայութիւն և ազգասիրութիւն կեղծելով , Հային դրամը կը քաշեն և պապականութիւնը ծաւալելու մասնաւոր եռանդ մը ունին ։ Այո՛ , իրենց ամեն գրութիւնները , հրատարակութիւնները Հռո՛վմ , Հռո՛վմ եւեթ կը հոտին ։

Ուրիշ առթիւ պիտի գրենք իրենց գրական գործունէութեան մասին ալ՝ որ ո՛չ նուազ ուսումնասիրութեան պէտք ունի , ցոյց տալու համար թէ՝ մեր նախնեաց զուտ հայկական կամ Հայ-Եկեղեցական գրուածները ո՛րքան պապականացուցած են ։

Կ'եզրակացնենք մեր խօսքը սա՛ ճշմարտութեամբ թէ՝ Կրօնի մոլեռանդութենէ ճշմարիտ ազգասիրութիւն սպասել , կը նմանի , ըստ Աւետարանի ի փշոց խաղող և ի ՏԱՏԱՍԿԷ թուզ յուսալու ։

MEROWIG

ԱԶԴ

Մեր առաջիկայ թիւը Շաբաթ օրը պիտի հրատարակուի Տ . Ե . Թորոսեանի հիւանդութեան պատճառաւ ։

Պէտք է ըսել թէ Չորեքշաբթի օրուան մէկ թիւին յապաւումովը Յարգելի բաժանորդք ոչ ինչ պիտի կորսնցնեն , որովհետև «Արշալոյս» ի բաժանորդագրութիւնը թիւերու վրայ է ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ կիրակի, Աղեքսանդրիոյ Հայ վաճառական դասէն հինգ ծանօթ ազգայիններէ բաղկացեալ՝ որք են.

Կարապետ էֆ. Մելքոնեան
Յարութիւն » Զայլաքեան
Գէորգ » Իփէքեան
Արիստակէս » Ղազարեան
Հաճի Նշան » Ճէպէճեան

ժողովրդային պատգամաւորութիւն մը վիճակիս Առաջնորդ Գերյարգելի Յովսէփ Եպիսկոպոս Այվազեանին ներկայանալով՝ երեք հարիւր քսան երեք ստորագրութեամբ հանրագիր մը մատուց Նորին Սրբազնութեան. Նմանապէս նոյն պատգամաւորութեան ձեռամբ Սրբազան Առաջնորդ հօր մատուցեալ քսան և ութ ստորագրութեամբ բողոքագիր մը ի մասին այն վստահութեան զեղծումին զոր 210 ստորագրութեամբ համբաւաւոր հանրագիրը շրջաբերութեան հանողներէն ոմանք գործած են եղեր.

Պատգամաւորութիւնը վերոյիշեալ երկու վաւերաթղթերուն տակ գտնուած ստորագրութեանց հարազատութիւնը իր պատասխանատուութեան տակ հաստատեց հետևեալ նամակով.

Աղէքսանդրիա 6 Հոկտ. 1901

Գերապատիւ
Տ. Յովսէփ Ս. Եպիսկոպոս Այվազեան
Բարեխնամ Առաջնորդ Վիճակին Եգիպտոսի
Ատո

Գեր. Սրբազան Հայր

Պատիւ ունինք Ձեր Սրբազնութեան ընդ գրոյս մատուցանել ԵՐԵՔ ՀԱՐԻՒՐ ՔՍԱՆ ԵՐԵՔ ստորագրութեամբ ժողովրդային հանրագիր մը ի մասին անդւոյս Պատ. Թաղ. Խորհրդոյ օրինական կազմութեան և բարւոք պաշտօնավարութեան: Նմանապէս ընդ գրոյս կը յանձնենք քսան և ութ ստորագրութեամբ բողոքագիր մը նախապէս Ձեր Սրբազնութեան մատուցուած և վերոյիշեալին հակառակ իմաստով հանրագրի մը պարունակութեան դէմ:

Ստորագրեալքս անձնապէս պատասխանատու ենք մեր ներկայացուցած հանրագրի և բողոքագրի ներքևի բոլոր ստորագրութիւններուն հարազատութեանը:

Մատչելով ի համբոյր Ս. Աջոյդ
Մնամք ամենախոնարհ որդեակք
(Հինգ ստորագրութիւնք)

Պատուիրակութեան երեց անդամը, Կարապետ էֆէնտի Մելքոնեան, խօսք առնելով՝ բացատրեց Սրբազան Առաջնորդին թէ, որքան որ քսան և ութ ստորագրութիւններ միայն կ'երևան բողոքագրին ներքև, սակայն քիչ մը աւելի ժամանակ յատկացնելով կարելի էր մինչև հարիւրի բարձրացնել բողոքողներուն թիւը, ըստ որում առ նուազն հարիւր անձերու վստահութիւնը չարաչար գործածած էր Թաղ. Խորհրդին հակառակորդ տարր մը՝ հաւատալով թէ 210ի հանրագիրը դպրոցական բարեկարգութեան նպատակին կը ծառայէր, մինչդեռ իրականապէս բողոք մըն էր Թաղ. Խորհրդոյ կազմութեան և պաշտօնավարութեան դէմ.

Պատուիրակութեան ուրիշ մէկ անդամն հաստատեց այս խօսքերը, խոստովանելով թէ իր իսկ անձին վրայ փորձած էին խաբէութիւնը և ինքն ալ իր կարգին 50—60 ստորագրութիւններ հաւաքած էր ի նպաստ ընդդիմադիր կողմին, ենթադրելով թէ խնդիրը դպրոցական բարեկարգութեան վրայ կը դառնար ինչպէս որ իրեն հաւաստած էին.

Այս յայտնութիւնները խիստ տխուր տպաւորութիւն մը թողուցին Ն. Սրբազնութեան մտքին վրայ.

Պատուիրակութեան երեց անդամը վերստին խօսք առնելով, մատնանիշ ըրաւ օրինական այն կարգ մը ուրիշ թերութիւնները որոնցմով լեցուն էր 210ի հանրագիրը. «Իմացածիս նայելով, յարեց Տիար Պատգամաւորը, այդ հանրագիրը կը պարունակէ բազմաթիւ ստորագրութիւններ մատիտով գրուած. անկանոնութիւն մը՝ որ ո՛չ մէկ օրէնքի և դատարանի առջև ներելի և ընդունելի է. Երկրորդ, կիներու թոյլ տրուած է ստորագրութիւննին զետեղել. ու չի նայելով որ փափուկ սեռի ազատագրութեան հակառակորդ մը չեմ, գիտել կուտամ սակայն թէ աշխարհի ամենէն լուսաւորեալ կեդրոններուն մէջ անգամ տակաւին կիները այդ իրաւունքին տիրացած չեն, առանց մոռնալու թէ մեր Ազգ. Սահմանադրութիւնն ալ այդ առանձնաշնորհումը չէ տուած կիներուն. Երրորդ՝ հայ եկեղեցիէն տարբեր յարանուանութեան պատկանող հայեր ստորագրած են հանրագիրը. Ու թէև յարանուանութիւնները, իբրև խղճի խնդիր, մեր ազգային զգացումներուն հետ գործ չ'ունին, ու թէև կաթոլիկ կամ բողոքական հայ մը նոյնքան լաւ հայ է որքան լուսաւորչական հայը, սակայն ըստ Ազգ. Սահմանադրութեան, օտարադաւան հայեր չեն կրնար միջամտել մեր եկեղեցական-հասարակական գործերուն հետևաբար ապօրինաւոր էր խնդրոյ առարկայ հանրագիրը օտարադաւան հայոց ստորագրել տալ».

Տիար պատգամաւորը եզրակացուց թէ զեղչելով բոլոր ապօրինաւորութիւնները՝ հակառակ կողմին հանրագիրը կը վերածուէր հազիւ հարիւր ստորագրութեան, որուն դէմ ժողովուրդը երեք հարիւր քսան երեք ստորագրութեանց անդր քան զչափն ջախջախիչ մեծամասնութեամբ կը բողոքէր և խնդրեց որ անոր այս արդար բողոքը նկատողութեան առնուի.

Սրբազան Առաջնորդը գոհունակութիւն յայտնեց պատգամաւորաց՝ այն անստգիւտ կանոնաւորութեան համար որով շարժած են իրենց բոլոր գործերուն մէջ. «Ահա այսպէս կը մատուցուի հանրագիր մը, ըսաւ Ն. Սրբազնութիւնը, և ուրախ եմ որ ամեն տեսակէտով յարգեցիք օրէնքին գծած պայմանները. Թող ժողովրդի մեծամասնութիւնը վստահ ըլլայ թէ իր բաղձանքները լրջօրէն նկատողութեան պիտի առնուին».

Պատգամաւորք իրենց շնորհակալութիւնը յայտնելով մեկնեցան.

Ահաւասիկ բողոքագրին և հանրագրին պատճէնները.

Աղէքսանդրիա 22 Օգոստոս 1901

«Գերապատիւ Սրբազան Հայր

«Թուականէս գրեթէ երկու շաբաթ առաջ Ձեր Սրբազնութեան մատուցուած է հանրագրութիւն մը անդւոյս Պատ. Խորհրդոյ կազմութեան և պաշտօնավարութեան դէմ որու ներքև ի միջի այլոց մեր ստորագրութիւններն ալ կ'երևան:

«Յիշեալ հանրագիրը մեզի ներկայացնող անձինք յայտարարեցին մեզի թէ, անդւոյս ազգային վարժարանաց բարեկարգութեան համար Ձեր Սրբազնութեան ուղղեալ խնդրագիր մ'էր անիկա և մեզմէ ոմանք հայերէն չը գիտնալով և ուրիշներ մեզի ներկայացնող անձանց պատուաւորութեանը վստահելով ստորագրեցինք յիշեալ հանրագիրը, առանց անձամբ տեղեակ ըլլալու անոր պարունակութեան:

«Բայց հիմա թէ՛ «Փիւնիկ» լրագրէն և թէ՛ անուղղակի աղբիւրներէ կը տեղեկանանք թէ յիշեալ հանրագիրը ուրիշ բան չէ, բայց եթէ հաւաքական բողոք մը անդւոյս ազգային իշխանութեան կազմութեան և պաշտօնավարութեան դէմ:

«Եթէ ճիշդ է որ Ձեր Սրբազնութեան մատուցուած հանրագիրը այս պարունակութիւնը ունի և ո՛չ թէ վարժարանաց բարեկարգութեան հարցը կ'զբաղի, այն ատեն ստորագրեալքս կը բողոքենք մեր վստահութիւնը չարաչար գործածողներուն դէմ և կը յայտարարենք թէ մենք ո՛չ միայն ո՛ և է դժգոհութիւն չ'ունինք արդի Պատ. Թաղ. Խորհրդոյ պաշտօնավարութենէն, այլ ընդհակառակը անոր պաշտօնի վրայ մնալը ամեն տեսակէտով օգտակար կը համարինք ազգային շահուց:

«Հետևաբար կ'ուզանք խնդրել Ձեր Սրբազնութենէն որ բարեհաճիք վերոյիշեալ հանրագրին տակ երևցող մեր ստորագրութիւնները չեղեալ նկատել:»

Ձեր Սրբազնութեան ամենախոնարհ
որդեակք
(քսան և ութ ստորագրութիւնք)

Աղեքսանդրիա 18 Օգոստոս 1901

«Գերապատիւ Սրբազան Հայր,

«Ստորագրեալքս կը տեղեկանանք թէ կարգ մը ազգայիններ հասարակութեան մէկ մասին վստահութիւնը չարաչար գործածելով՝ հանրագրութիւն մը ստորագրել տուած են, յայտնելով թէ Պատ. Թաղ. Խորհրդոյ կազմութիւնը հակասահմանադրական է և տեղական ազգային գործերը յոյժ աննախանձելի վիճակի մը հասած են:

«Ստորագրեալքս ներկայիւս կուզանք բողոքել և մեր ցաւը յայտնել յիշեալ հանրագրին համար, որու պարունակութիւնը ճշմարտութեան գլխովին հակառակ է. Արդարև ամեն մարդ գիտէ թէ ներկայ Թաղ. Խորհրդոյ անդամոց չորսը, այսինքն Վսեմ. Պօղոս փաշա Նուպար և Մեծ. Տիարք Արմենակ Կամսարական, Գրիգոր Մելքոնեան և Պերճ Օհանեան 1899 Ապրիլին, ըստ Սահմանադրութեան, ժողովրդային քուէարկութեամբ ընտրուած են, իսկ մնացեալ երկու անդամները, Վսեմ. Կարապետ և Արթին պէյ Րէյիզեան, որոնց Թաղ. Խորհրդոյ մասնակցութիւնը պատիւ կը բերէ ազգին, իբրև օժանդակ անդամ առնուած են խորհրդին մէջ՝ հրաժարեալ փոքրամասնութեան մը տեղ, ինչ որ արդէն ընկալեալ սովորութիւն է մեր ազգին մէջ և ոևէ կերպով չի հակառակիր սահմանադրութեան ոգիին: Միւս կողմանէ բացարձակապէս անհիմն է թէ՝ ազգային գործերը յոյժ աննախանձելի դրութեան մը մատնուած ըլլան: Ամենուն յայտնի է որ արդի Թաղ. Խորհրդոյ պաշտօնավարութեան սկիզբը ազգային սնտուկը պարտքի մէջ էր, մինչդեռ այսօր ինչպէս պաշտօնական զեկոյցներէ կը տեղեկանանք, պատկառելի հարստութիւն մը ունի Ազգը, զոր ներկայ Պատ. Թաղ. Խորհուրդը կանխահոգ իմաստութեամբ յատկացուցած է հասութաբեր կալուածի մը շինութեան: Նոյնպէս յայտնի է թէ մեր աղքատները այսօր առաջուընէ շատ աւելի աղէկ կը դարմանուին և Աղք. Ընկերութիւնը որ առաջ պարտքի տակ էր՝ այսօր, ներկայ Խորհրդոյ Պատ. անդամոց անձնական ջանքերուն և հեղինակութեան շնորհիւ հասած է ամենաբարգաւաճ վիճակի մը:

Ասոնցմէ զատ, ներկայ Պատ. Թաղ. Խորհրդոյ անխոնջ Փոխ-Ատենապետ պէյը, թէև իր պաշտօնէն դուրս, այսու ամենայնիւ սիրով կը գոհացընէ ամեն դասակարգի ազգայնոց դիմումները և այս կերպով շատ մը ընտանիքներու արցունքները կը սրբէ իր բնածիր մարդասիրութեամբը:

«Ցաւալի է որ կարգ մը անձեր, փոխանակ Պատ. Թաղ. Խորհրդոյ այս բարեգործութեան և անխոնջ ջանքերուն համար իրենց շնորհակալութիւնը յայտնելու, հասարակութեան միտքը անտեղի կերպով գրգռելու կը նկրտին՝ իրողութիւնները փոխելով և վստահութիւններ չարաչար գործելով, ու այս կերպով գուցէ վշտացնեն իսկ ազգին անխոնջ մշակները ի վնաս տեղւոյս հասարակութեան թանկագին շահերուն, որոնց պահպանութիւնը, ուրախ ենք յայտարարելու թէ՝ կը գտնուի այսօր ամենավստահելի ձեռքերու մէջ:

«Հետևաբար կուզանք խնդրել Ձեր Սրբազնութենէն որ նկատի չ'առնուի խնդրոյ առարկայ հանրագիրը և ըստ օրինի թոյլ տրուի որ ներկայ Պատ. Թաղ. Խորհուրդը իր սահմանադրական շրջանը բոլորէ յօգուտ ազգային հաստատութեանց և ի մխիթարութիւն ստորագրելոցս:»

Մնամք Ձեր Գերապատուութեան
ամենախոնարհ որդեակք
(Երեք հարիւր քսան երեք ստորագրութիւնք)

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Հոկտեմբեր ամսոյս 1 էն՝ ԱՐՇԱԼՈՅՍի Խմբագրատունը և Տպարանը փոխադրուած է Տարպ-էլ-Մէհտապիլ, թիւ 43 տան երկրորդ յարկը.

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ԱՐՇԱԼՈՅՍի բաժանորդագրութեան և այլ ամեն կարգի Տպարանական յանձնարարութեանց համար ուղղակի պէտք է դիմել Խմբագրութեան, կամ՝ դիւանութեան համար, ՏԻԱՐ ԿԱՐԱՊԵՏ ՆՐՃՆԿԱՑԵԱՆԻՆ, ի Շարա Ապտ-իւլ-Ազիզ.

ՊՈՌՆԿԱՑԱԾ ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹԻՒՆ

Ցախուռն, անտեղի ու անհեթեթ վայրահաչութիւններ միշտ տպաւորող մ'եղած եմ, քննադատած ու դատապարտած այն թերթերը որոնք՝ անձնական նողկալի — ordurier պիտի ըսէր ֆրանսացի մը — վէճերով կը զզուեցնեն մեր խեղճ ժողովուրդը, որը աւելի հրահանգիչ, շինիչ օրինակներու կարօտ է:

Խնդիրը բոլորովին կը տարբերի սակայն, երբ մեր մէջ հանրային տեսակ մը հին օրերէ աւանդուած շատ տգեղ երևոյթներ կան, որոնց վրայ լուռ մնալ, մատնանիշ չ'ընել զանոնք, չի ձաղկել, խիստ այպանելի պիտի ըլլար անոնց կողմանէ մանաւանդ՝ որոնք մեր ժողովուրդը կրթելու, զարգացնելու, բարոյական ու մտաւորական մակարդակը բարձրացնելու վեհ կոչումն ունին, հրապարակաւ լաւ ապտակ զարնելու պաշտելի քաջութիւնն ալ ունենալով:

Այո՛, լուռ պիտի մնայի. չպիտի ուզէի հանրութեան քով քար գայթակղութեան դառնալ, եթէ երբէք գրութեանս շարժառիթը չ'ըլլար իր տեսակին մէջ տարօրինակ, գրեթէ այլանդակ, միջադէպ մը՝ որուն վրայ անաչառ հրապարակագիրներու ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ:

Ընթերցողները կը յիշեն անշուշտ «Ինչո՞ւ կը հեռանամ» վերնագրով յօդուածներուս շարքը, որ ասկէ առաջ հրատարակուեցան «Արշալոյս»ի մէջ Քլիւպի կազմալուծման խնդրոյ առթիւ և որուն հետևանօք բանակռիւ մը տեղի ունեցաւ «Փարոս»ի մէջ՝ Տ. Յ. Տէրվիշեանի և իմ միջև. խոստումի մ'ուրացումը պարոնին և ֆանթէզիսթ պատասխան մը՝ իմ կողմէ: Ահա բոլոր խնդիրը:

Պատասխանիս վերջաբանին մէջ մաղթած էի որ, մեր լոկ հանրային խնդրոյ մը համար սկսուած գրչապայքարը պատճառ չ'ըլլար մեր դուրսի բարեկամական յարաբերութեան խզումին:

Կ'երևի թէ՝ Տ. Տէրվիշեան, արդէն տափակ մարդ, հին ամիրաներու հաւատարիմ պզտիկ բեկոր, մենծ աղայի հովեր առնել ուզող պզտիկ աղա, չէ ուզած դեռ ընդունիլ Զօլայի դարուն քաղաքացիութիւնը, Ե. Օտեանի «Ազատ Խօսք»ը չէ կրցած մարսել պզտիկ աղայի անձնական թեթև վիրաւորումները՝ զոր պատճառած ըլլան իրեն (Մեղայ Աստուծոյ) քաղաքավարօրէն գրչի փանթազիայի գնդակներս, ու կանխամտածութեամբ առիթ մը կը փնտռէ եղեր վրէժը առնելու համար ինծմէ, ոչ թէ գրչով՝ որովհետև պարկեշտ քաղաքացիի գործն է այս, հապա եղանակաւ մը՝ որը չ'եմ գիտեր ի՛նչ բառերով պէտք է որ որակէ ամենէն ռամիկ հայը:

Ահաւասիկ եղելութիւնը:

Երէկ երեկոյ ժամը 5 1/2 ին, Շարա Մուհամմէտ Ալիի հրապարակին վրայ Պ. Գաբրիէլի ճաշարանին առջևէն կ'անցնէի: Մեր լրագրապայքարէն ասդին, առաջին անգամը ըլլալով, հեռուէն աչքիս կը զարնէ Տ. Տէրվիշեանի երևոյթը: A la bonne . . . heure ! Քսան քայլ եւս՝ դէմ առ դէմ ենք. կը կանգնիմ, կը կանգնի: Շարժումն մը կ'ընէ Տ. Տէրվիշեան. կը կարծեմ որ բան մը պիտի ըսէ ինծի...: Ո՛վ ապշութեանս ... Տ. Տէրվիշեան, Քլիւպի Գործ. Ժողովոյ Պատ. Ատենապետ էֆէնտին, Պազար-Մուրուքի ալիւրի վաճառական մարդը, կարծես կերածը չի կլլողի չնչասպառութենէն խելագարած «դուն ինծի Տէրվիշեան, բարեկամ կ'ըսես» ըսելով՝ (Մեծ. Միսիւ Տէրվիշեան ըսելու էի թերթին մէջ) ապտակ մը կ'իջեցնէ ձախ երեսիս...:

Կեանքիս մէջ թերևս առաջին անգամը ըլլալով, հակադարձ գիւղաբարբառ բնազդութեանս, բնաւ չի ցնցուեցայ, անբացատրելի պաղարիւնութիւն մ'ունեցայ, ապշած մնացի դիմացի մարդս նայելով, մի գուցէ խաբուած ըլլամ ... հա՞յ մ'էր դիմացինս թէ ֆէլլահ իշապան մը (***):

Հրապարակի վրայ, երկու ծանօթ հայերու, երկու պարկեշտ ու պատուաւոր ճանչցուած եւրոպացիներու, երկու հայ ընկերութիւններու ատենապետներուն միջև կռուի մ'անպատշաճութիւնը սառեցուց զիս, ու ուզեցի ստահակութեան յանձնել Պազար-Մուրուքի վաճառական հայը, բայց ստորկութիւնը իր բացակայութեամբը կը փայլէր, դէթ այդ պահուն. Պատւոյ զգացումը չէր թոյլացնէր ինծի երկար ատեն «հաւ դառնալ մնալ» այսպիսի ողորմելի արարածի մ'առջև. օձիք օձիքի ուրեմն, հրել հրմշտըկել. բայց մեր պարոնը՝ տեսնելով որ ֆիզիքական ուժով չպիտի կրնար վրէժ առնել ինծմէ, հոգ չէ թէ ես բնաւ չ'ուզեցի կառչիլ այնպէս ինչպէս որ պէտք էր, յանկարծ, չեմ գիտեր ինչ բանէ զգաստացած և ես կարծելով թէ ներողութիւն պիտի խնդրէ ինծմէ, աջ ձեռքս կը բռնէ ու կը խածնէ ... չորս թեթև վէրքեր թող-

լով անոր վրայ ։ Ապտակի մը փոխարէն՝ մէկ, երկու, երեք, շատ դիւրին բան. եւ փառաւոր տեսակէն, եթէ խայտառակ մարդ ըլլալ կ'ուզես. բայց խածնել ... ո՛հ ոչ, պոռնիկ կիներու գործն է այս ... ։

Գտնուեցան զայրացած կամ չարամիտ բարեկամներ՝ որոնք խորհուրդ տուին ինծի դատարան երթալու, վիրաբուժի մը դիմելու, մի գուցէ վէրքերս թունաւորուած ըլլան ։

Ոստիկանութիւնը, դատարանը, վիրաբոյժը, ինծի համար, հիմա, հանրային կարծիքն է, լրագրական էջերն են, պատուաւորը անպատիւէն, սուտը ճշմարտէն, կեղծը անկեղծէն, սեւը ճերմակէն զանազանել գիտցող անկողմնակալ ընթերցողներն են ։

Ծիծաղելի ըլլանք մենք մեր մէջ, բայց, Աստուծոյ սիրոյն, զգուշանանք ծիծաղելի ըլլալէ հրապարակի վրայ, դատարաններու աչքեւ, օտարներու քթին տակ. ի՞նչ պիտի ըսէին երէկ այն ամեն ականատես օտարազգիները մեր պոռնկացած քաղաքացիութեան հանդէպ, եթէ երբեք ծանօթացած ըլլային մեր կռուի comique արժանիքին ։

Ո՛վ դարք, ո՛վ բարք ։

Ա՛հ, երբ այս սեւ տողերը կը գրեմ, եղելութիւնը առանց չափազանցութեան ներկայացնելով ընթերցողներուն, չ'եմ կրնար երկնահրաշ բան մը չ'նկատել, թէ ի՛նչպէս կեանքը արհամարհող երիտասարդ մը՝ հակառակ իր դիւրագրգիռ բնաւորութեան՝ բանտին մէջէն արձագանք չ'ըլլար այս բռնացած քաղաքացիութեան ։

Ս. ՕՏԱՊԱՇԵԱՆ

Դահիրէ 12 Հոկտ. 1901

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Բոլոր Անգլիական թերթերը կը մեկնաբանեն այն ճառախօսութիւնը, զոր արտասանեց պ. Ասքվիթ Լէյտիպանքի մէջ, ազատամիտական ընկերացութեան տարեկան համախմբումին առթիւ. Այս բանախօսութեան ամենակարեւոր մասը յատկացուած է Հարաւային Ափրիկէի պատերազմին ։

—Տարի մը առաջ, կ'ըսէ Պ. Ասքվիթ. Նախարարները կը յայտարարէին թէ՝ պատերազմական գործողութիւնները աւարտած էին ։ Կարելի՞ է այսօր ըսել թէ այդ գործողութիւնը վերջացած է, երբ Անգլիացիներու կողմէ երկու հարիւր հազար զօրք դեռ կը մնան զէնքի տակ, Քափը պաշարման մէջ, հոն՝ ուր ապստամբները կը վխտան, եւ թէ Նաթալը կ'սպառնացուի ներգաղթող արշաւանքէ մը ։

—Չկայ բան մը, կը յարէ Պ. Ասքվիթ, զոր ապագայ սերունդը իրաւունք ունեցած ըլլայ աւելի ազդուապէս դատապարտելու՝ քան թէ 1900ի աշնան ընտրողական մանօվրաները որոց պահուն պատերազմը կը հռչակուէր իբր վերջացած ։

Անկէ ի վեր, կառավարութեան գործը եղաւ Հարաւ Ափրիկէ ղրկել անվարժ զօրքեր, որոնց մեծ մասը հարկադրուեցան փոխադրուիլ հոն՝ ուրկից նաեւ մտած էին ։

Պ. Ասքվիթ կը բողոքէ Պօէր զօրավարներու տարագրութեան հրովարտակին դէմ, որը բացարձակապէս հակառակ է կառավարութեան կողմէ Երեսփոխանական Ժողովին տրուած ապահովութեան, այսինքն թէ՝ Լորտ Քիչների յայտարարութիւնը իր գործադրութիւնը չպիտի ունենար մինչեւ որ օրինականապէս չընդունուէր ։

—Ձմեռը գրեթէ անցած է Հարաւ-Ափրիկէի մէջ, գարունը մօտ է. ի՛նչ կ'ընէ եւ ի՛նչ պիտի ընէ կառավարութիւնը. միթէ չի՞ պիտի քնանայ այն քնով որ սեփականութիւնն է պետական մարդերուն ։

Շալք Պիւրկէր, Թրանսվալի Փոխ-Նախագահը, Լորտ Քիչների ուղղած մի պաշտօնագրով փափաք յայտնած էր հաշտութեան մերձեցումի մը համար ։ Լորտ Քիչներ պատասխանած է թէ՝ Անգլիացիներն ալ միեւնոյն հաշտասիրական զգացումը ունին. միայն թէ Պօէրները իրենք էին որ պատերազմ ուզեցին ։ Պօէրներէ առաջ եկած պատերազմին հետեւանքով, ուրեմն, Անգլիա՝ որ տիրացաւ երկու հասարակապետութիւններուն՝ չուզեր խաբած ըլլալ բնակիչներուն այն մասը որ իրեն հաւատարմութիւն ունեցաւ ։ Գթասրտութիւնը, որ Անգլիոյ առանձնայատուկ իրաւունքն է, պէտք է որ թողուած ըլլայ Վեհապետին բացարձակ կամայականութեան ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Լոնտոն 8 Հոկտ. —«Թայմզ» կ'ըսէ թէ [illegible] եւ բանտարկութիւններու առաջքն առնելու լաւագոյն միջոցն է՝ անյապաղ ամրապնդել Աֆղանիստանի Հապիպուլլահի դիրքը ։

Փեքին 8 Հոկտ. — Արքունիքը ամսոյս 6 ին ճամբայ ելաւ հոս վերադառնալու համար ։

Պարսելոնա 8 Հոկտ. — Քարլիստական շարժումները կը բազմապատկուին, խռովութիւններ հաւանական կը դառնան ։

Լոնտոն 9 Հոկտ. — Լիվրփուլի մէջ արտասանած ճառախօսութեան մէջ՝ Լորտ Ռոզբերի յայտարարեց թէ՝ Լորտ Քիչներ, որ անհուն վստահութիւնը կը վայելէ, երբեք զօրքի, ձիերու կամ ուտեստի պահանջներ ըրած չ'ունի՝ առանց անմիջապէս գոհացում ստանալու, եւ թէ միշտ միեւնոյն փութկոտութեամբ պիտի պատասխանուի անոր պահանջներուն ։ Լորտ Քիչներ կը խնդրէ Բրիտանական ազգէն որ շարունակէ մնալ այն համբերութեան մէջ, զոր ցոյց տուաւ 1899ի դեկտեմբերին ։

Քեփթաուն 9 Հոկտ. — Հոստեղ ինչպէս գաղթավայրի ուրիշ ծովեզերներ պաշարման վիճակի պիտի ենթարկուին ։

Լահէյ 9 Հոկտ. — Բողոքական աղօթք մը տեղի ունեցաւ այսօր ի յիշատակ հարաւ-ափրիկեան պատերազմի յայտարարութեան ։

Իշխանութիւնը ներկայ էր ։

Սպասարկու հովիւները աղօթեցին Պօերներուն համար, մաղթելով որ Անգլիա վերջապէս հասկնայ պատերազմի անիրաւութիւնը ։

Լոնտոն 9 Հոկտ. —«Թայմզ» կը ծանուցանէ թէ Ռուսիա որոշած է անմիջապէս ձեռնարկել Աշխաբատ Մեշեդ երկաթուղւոյ գծին շինութեան ։

Սիմլա 9 Հոկտ. — Հապիպուլլահի գահակալութիւնը՝ առանց ընդդիմութեան՝ ընդունուած է իր եղբայրներէն եւ Սերտարներէն ։

Լոնտոն 10 Հոկտ. — Պ. Պրոտերիք կը հերքէ այն անզօրութեան ամբաստանութիւնը որ կ'ըլլուի կառավարութեան հանդէպ, ու կ'ըսէ թէ 2 հարիւր հազար զօրք եւ 450 թնդանօթներ կան Ափրիկէի մէջ, բացի այն հարիւր հազար զօրքերէն որ կը պատրաստուին Անգլիոյ մէջ ։ Ու եւ է արգելքներ չկան ուրեմն նոր պահանջներ գոհացնելու համար ։

Բարիզ 10 Հոկտ. — Լորան Թէյհատ մէկ տարուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ՝ Ցարին ուղեւորութեան պահուն «Լը Լիպերթէր» ի մէջ հրատարակած մէկ գրքոյկի յօդուածին համար ։

Պ. Զօլա, որ իբր վկայ ներկայացած էր, ծափահարուեցաւ արդարութեան տունէն ելլելու ատեն ։

Կ. Պոլիս 10 Հոկտ. — Սուլթանը որոշած է ընդունիլ Ֆրանսայի դրամական պահանջները, բողոքելով միայն այս պահանջներուն չափազանցութեան դէմ ։

Կ. Պոլիս 11 Հոկտ. — Մտահոգութիւնը կ'աճի ամերիկեան միսիօնարուհիներէն Միս Սթոնի խնդրոյ մասին, որ առեւանգուած էր աւազակներու կողմէ ։ Առեւանգողները բռնելու համար Թուրքերու եւ Պուլկարներու կողմէ եղած ջանքերը ի դերեւ ելան ։ Կ'ըսուի թէ առանք պահուըտած են լեռներու մէջ ։

Ամերիկացիները հիմակ քսան եւ հինգ հազար ոսկի առաջարկած են, իբր փրկութեան գին ։

Սելանիկ 13 Հոկտ. — Թուրք զօրքեր յարձակեցան Մոնասթիրի Ֆրանսական Փոխ-հիւպատոսին վրայ ։ Յանցաւորները բռնուեցան ։ Հրամանատարը ներողութիւն խնդրեց ։

Պ. Զինովիէֆ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Սուլթանին հետ. ազդու կերպով պահանջեց որ պատժուին այն Քիւրտերը որոնք Մուշի մէջ հայերը սպաննած են. խօսեցաւ նաեւ Սերպիոյ կացութեան եւ Ֆրանքօ-թուրք միջադէպի մասին ։

Ս. Պետերսպուրկ 13 Հոկտ. — Աֆղանիստանէ առնուած լուրերու նայելով՝ պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը կարծուի որ խառնաշփոթութեան ամեն վտանգ հեռացած է ։

Տենեսի 14 Հոկտեմբեր. — Պօթայի բանակախումբը փոքր խմբակներու բաժնուած են ։

Լոնտոն 14 Հոկտեմբեր

Տէյլի Թելեկրաֆ. — Կ. Պոլսեն կ'իմանայ թէ՝ մեծն Բրիտանիա տեղեկագրած է Սուլթանին որ Քուվէյթը գրաւելու եւ կամ Սուլթանի վեհապետութիւնը ոտնձգելու բնաւ նպատակ չունի, պայմանաւ միայն որ այդ երկիրը ուրիշ տէրութեան չի բռնուի ։

ՏՈՒԷՔ ՔՆԱՐՍ

Բերէ՛ք քնարս, ամեն ախրաձայն,
Լինիմ ողբերգու Հայոց աշխարհին.
Տուէ՛ք քնարս, լարեմ ողբաձայն ։
Արտասուեմ սուգը Հայկազեան փառքին ։

Ո՛հ բերէ՛ք քնարս, երգեմ հեծեծուն,
Մինչեւ որ դարձնու խիղճն Աստուծուն,
Տուէ՛ք քնարս ողբեմ սուգ անհնուն,
Մինչեւ Հայ ազգիս գայ օրեր բերկրուն ։

Ես այնուհետեւ միշտ կածեմ ուրախ,
Տեր եմ քնարի թրթռուն լարերով ։
Ազգն իմ՝ այնու յետ՝ կը լինի խաղաղ,
Ազատ եւ հպարտ Հայրենեաց փառքով ։

ԿԱՐԱՊԵՏ ԹԱԴԻՈՐԵԱՆ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՒԱԶԱԿԱՊԵՏ. — Զաքիճ օղլու Մեհմէտ աւազակապետը, կը շարունակէ իր աւազակութիւնները Զմիւռնիոյ ներքնակողմերուն մէջ ։ Անցեալ շաբաթ, Պուլտուրի շրջականներէն առեւանգած է Նշանաւոր Միւսիւլման մը, որուն համար 400 ոսկի փրկանք կը պահանջէ ։ Աւազակապետին այս պահանջքին փոխարէն միայն 300 ոսկի կը ղրկուի, բայց ինք կ'սպառնայ իր բանտարկեալը, գլուխը վար զնելով ։ Զօրքեր ղրկուած են զինքը ձերբակալելու համար ։

ՄԱԼԹԱ. — Տեղական թերթի մը հաղորդած մէկ լուրին նայելով, կ'ըսուի թէ Մալթա կղզւոյն մէջ ամսոյս 10էն ծանր դէպքեր տեղի ունեցած են ։

ՊԱՐՍԻԿ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐ. — Պարսից Շահը հրամայած է Եւրոպա ղրկել 150 Պարսիկ երիտասարդներ որ տէրութեան ծախքով ուսում առնեն Բարիզի, Լոնտոնի, Պերլինի, Վիեննայի, Բեթերսպուրկի եւ Կ. Պոլսի բարձրագոյն վարժարաններուն մէջ ։ այդ ուսանողներ պիտի ընտրուին Նախարարներու բարձրագոյն սպայներու եւ աստիճանաւորներու զաւակներէն ։ Մի քանի պարսիկ ուսանողներ ընդունուած են արդէն Վիեննայի Թերէզիանում բարձրագոյն վարժարանը ։

—ԼԱՐՄԷՆԻ Ռուսական «Ս. Պետերսպուրկսկիա Վետոմոստի» թերթէն քաղելով կը հաղորդէ թէ, Օրմանեան Պատրիարքը Ելտըզի պալատը կանչուած է եւ հրահանգ բացատրած է յանձնարարելու Թրքա-Ասիոյ Հայերուն զէնք չի վերցնել Սուլթանի տիրապետութեան դէմ, հակառակ պարագային մէջ մինչեւ վերջին հայը թրէ անցուելու սպառնալիքով ։

—Ներսէս Վարդապետ Փափազեան, որ նախ Հայ լուսաւորչական ծնած եւ իր ուսումը ազգային հիւանդանոցի մէջ սկսելով Պերպէրեան վարժարանը լրացուցած էր, վերջերս կաթոլիկ վարդապետ կը ձեռնադրուի որուն մոլեռանդ Պապական մը ըլլալը շատերուն ծանօթ է. այդ անձը նոյն օրը Աբբահօր գրական ծառայութիւնները գրուատելու համար խօսելու հրաւիրուած ըլլալով բանախօսութեան մէջ ըսած է թէ. Միայն կաթոլիկէ եկեղեցին է որ լոյսը եւ գիտութիւնը կրցաւ իր մէջը տարածել. ազգին քիչ մասը կրցաւ հասնիլ եւ յարիլ կաթոլիկութեան. փափագելի է որ մնացածն ալ ըմբռնէ եւ յարի ։ Այժմ կը լսուի թէ այդ ոգւով արտասանած քարոզի պատճառաւ Փափազեանի արգիլուած է քարոզել ։

ՆՊԱՍՏ. — Ս. Պապը Հռոմի Հայ Հռոմէական հասարակութեան ներկայացուցիչ Տէրունեան վարդապետի ձեռամբ, 2 հարիւր հազար ֆրանգ նպաստ ղրկած է Պոլսոյ Հռոմէական Պատրիարքարանին ։

ՀԱՐՍԱՆԻՔ Ե. ՍՐԲԵՐԸ, — Անցեալ Օգոստոս 31 ին Նիւյորքի մէջ (Ամերիկա) տեղի ունեցած է Արաբկիրցի Պ. Կարապետ Գօլճեանի ամուսնութիւնը, ընդ Օր. Ովսաննա Կիւլեան, եւ այդ առթիւ Արաբկիրու Որբանոցին ի նպաստ հանգանակութիւն մը բացուելով գոյացած է 47 տոլար կոկիկ գումար մը, որ ղրկուած է որբախնամ ընկերութեան վարչութեան ։

ԷՄՄԱ ԿՕԼՏ. — Նախագահ Մաքքինլիի սպանմանը առթիւ ձերբակալուած անիշխանականուհի Էմմա Կօլտ ազատ արձակուած է ։

—Ոստիկանութեան կարծիքով, կենթադրուի որ Նորընտիր Նախագահին կեանքին դէմ ալ անիշխանական դաւադրութիւն կայ ։

ՆՈՐԱՅՐ ԲԻՒԶԱՆԴԱՑԻ. — Հռչակաւոր գրագէտ Նորայր Բիւզանդացին, քսան եւ հինգ հազար ֆրանգի գումար մը հանգանակած է Յօբելեանի առթիւ ի նպաստ Մխիթարեան Միաբանութեան ։

ԸՆԿՂՄՈՒՄ. — Անգլիական ծովային նախարարութեան Քօպրա Թորփիլանաւը Հիւսիսային ծովուն մէջ ընդ երկար տարուբերուելէ յետոյ ընկղմած է եւ 67 նաւաստիներ ծովամոյն եղած են ։

Այս արկածին պատճառը կաթսաներուն պայթումէն ծագում առած է ։

ՊԱՐՍԻՑ ԾՈՑԸ. — Կ. Պոլսէն Կազէթ տը Ֆրանքֆորթի կը հաղորդուի,

Պօմպէի Անգլիական լրագիրներէ առնուած լուրերը, երբ թէ Անգլիացիք սպառնալիութիւններ կընեն Քիւվէյթի խնդրոյն հետեւանօք, չակնարկուած կը նկատուին. կերեւի թէ այս տարաձայնութիւնը ուրիշ նպատակ չ'ունի՝ բայց եթէ ճնշում մը ներգործել Ելտըզ Քէօշկի վրայ ։

Սուլթանը իր վերջնական որոշումը տուած չէ դեռ, Անգլիացիներու սպառնալիքին վրայ Թուրք զօրքերու յառաջխաղացումի մասին ։

Եթէ Անգլիացիք Քիւվէյթը գրաւեն՝ հաւանական է որ Ռուսերը հողային ուրիշ փոխարինում մ'ունենան Պարսկական ծոցի տարբեր ճուղի մը վրայ ։

Այս Նահանգին մէջ անցած դարձածները մտահոգութեամբ կը հետեւուին Թրքական, ինչպէս նաեւ դիւանագիտական շրջանակներու մէջ ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Մեր առաջիկայ թուով կարդալ «ՀԱՑՈՐԴԻ» մէկ սիրուն ոտանաւորն «Հայ գիւղացին» վերնագրով ։

Մեր ներկայ թուոյն յապաղումը, որուն պատճառը առաջին երեսին մէջ բացատրուած է, մեր թշնամիներու շրջանակին մէջ այլ եւ այլ մեկնութեանց տեղի տուած է. գտնուած են յառաջադիմասէր, քիչ մը ստեմախօս, շատ մը ապուշներ ալ, որ կը տարաձայնեն եղեր թէ «Արշալոյս» չի պիտի շարունակէ ։ Մեր խորին արգահատանքը այդ ողորմելիներուն ... ։

Առ այժմ այսչափ ։

ՏՕՔԹԷՕՐ Ա. ՇԱՔԱՐԵԱՆ

Այս անգամ հաստատուած ըլլալով ի Դահիրէ, կը բնակի Շարա Ապտիւլ Ազիզ փողոց, Ապտինի պահականոցին քով, Թիւ 4 բնակարանի երկրորդ յարկը ։

Հիւանդ կ'ընդունի ամեն օր կէս օրէ առաջ ժամը 9 – 11, իսկ կէս օրէ յետոյ 3 – 5 . Ուրբաթ օրերը աղքատաց ձրի դարմանում ։

Մասնաւոր խնամքով կը դարմանէ ներքին գործարանաց եւ միզանցքի (ափրոդիտեան) հիւանդութիւններ ։

ԲԱՆԱՍԷՐ հետեւեալ ծանուցումին հրատարակութիւնը կը խնդրէ իր պաշտօնակիցներէն ։

ԲԱՆԱՍԷՐ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

———

« Բանասէր » յարգելով ժողովրդական և գրական անձանց դիմումները, կը խոստանայ յառաջիկայ տարեշրջանէն (1902 Յունուվար) սկսեալ՝ հետեւեալ նոր ծրագրով հրատարակուիլ ․

Ա․ (Բանասէր) նախ պիտի հրատարակէ ազգային յառաջադիմութեան վերաբերեալ խմբագրական տեսութիւններ ․

Բ․ Բանասիրական յօդուածներ՝ ազգային պատմութեան և մատենագրութեան վերաբերեալ ․

Գ․ Օտարազգի նշանաւոր հանճարներու գրուածոց թարգմանութիւններ ․

Դ․ Հայ աշխարհագրական և ազգագրական յօդուածներ ․

Ե․ Նոր հրատարակուած գրքերու վրայ քննադատական տեղեկութիւններ ․

Զ․ Լեզուաբանական և ստուգաբանական յօդուածներ ․

Է․ Ազգային լրագրութեան մէջ տեսնուած կարեւոր յօդուածներու վրայ դիտողութիւններ ․

Ը․ Գիտական նորութիւններ ․

Մասնաւոր կերպով կը յայտարարենք մեր ընթերցողաց որ Յունուարէն սկսեալ « Բանասէր » վերոյիշեալ ծրագրով ԱՄՍԱԹԵՐԹԻ պիտի վերածուի, իւրաքանչիւր անգամ տալով 32 էջ ․ Եւ ինչպէս որ կանխաւ խոստացեր էինք ․ « Բանասէր » ի ինչ ինչ յօդուածները պատկերազարդ պիտի հրատարակենք ․

Թերթին գինն առ այժմ նոյնը կը մընայ, այսինքն տարեկան 15 ֆր․ — 6 ռուբլի ․ բայց եթէ բաժանորդներու բազմութիւնն զմեզ խրախուսէ այն ատեն կը խոստանանք 10 ֆրանքի իջեցնել ․

Մեր հասցէն է BASMADKIAN

112, BD ROCHECHOVART.

PARIS (18)

ՍԹԱՌ ԼԱՅՖ

ԼՈՆՏՈՆԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

—○—

Հիմնեալ 1843

Բացարձակ ապահովութիւն․ — Զափաւոր ապահովագին․ — Ապահովագրի հնութեան համաձայն շահու առաւելութիւն․ — Իրաւանց պահպանութիւն՝ ապահովագրի վըճարմանց յապաղումի պահուն․ — Զախող պարագաներու մէջ անմիջական հաշուեյարդարութիւն․ — Շահու բաժանում ամեն ՀԻՆԳ ՏԱՐԻՆ մէկ անգամ ․

Ս․ ԼԵՕՆԱՐ

Ընդհանուր Ներկայացուցիչ Եգիպտոսի

ԳԻՐՔԵՐ ԵՒ ԹԵՐԹԵՐ

——

Ամերիկաբնակ մեր ազգայնոց կը ծանուցուի թէ՝ Երրորդ տարեշրջանի սկիզբէն « Արշալոյս » ի Գործակալութիւնը ստանձնած են ի Շիգակօ, Մ․Մ․ Գարակավուեան եւ ընկ․ որոնք բացի « Արշալոյս » էն,

Բաժանորդագրութիւն կ'ընդունին նաեւ հետեւեալներէն ։

ԱՆԱՀԻՏ, ազգային, գրական եւ գեղարուեստական ամսաթերթ․ տարեկան բաժանորդագին տոլար 2 ։

ԳՈՒԹԱՆ, հանդէս հողագործական եւ ճարտարարուեստական, որ կը հրատարակուի փարիզի մէջ ամիսը մէկ անգամ ։ Տարեկանն է Տ․ 3․ ճանապարհածախսով միասին ։

ԱՐԱՐԱՏ մեր միակ հին կրօնական Ամսագիրը՝ որ կը հրատարակուի Ս․ Էջմիածին ․ Տարեկանն է մէկ տոլար միայն ։

Նամականիշով կ'ընդունին, երբ ապսպրանքը 50 սէնթ եւ պակաս է․ իսկ աւելիին համար պէտք է դրամ ղրկել Money orderով եւ կամ registeret նամակով ։ Յանձնարարութիւններ կանխիկ կը կատարուին ։

Տեղեկութիւններու համար դիմել

M. M. KARAGAVOORIAN et Co.

61 West Huron St.

CHICAGO III

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ԱՐՇԱԼՈՅՍԻ

ՇԱՐԱ ԱՊՏԻՒԼ–ԱԶԻԶԻ ՍԿԻԶԲԸ

Օսմանիյէ Դեղարանին դիմացի փողոցին մէջ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1 ՄԱՅԻՍ 1900

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

Ե. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԱՐՇԱԼՈՅՍի ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆին մէջ կը պատրաստուին Հայերէն եւ Եւրոպական լեզուներով ամեն տեսակ հրատարակութիւններ, մասնաւոր խնամքով․

Գիրքեր, Կանոնագիրներ, տեղեկագիրներ, շրջաբերականներ, Հրաւիրագրեր, Տոմսեր, Այցեքարտեր, Մահազդներ եւ այլ եւ այլ վաճառականական յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին չափաւոր գներով ․

Յանձնարարութիւնք եղած պահուն պէտք է համաձայնուած գնոյն կէսը կանխիկ վճարել եւ մնացեալը առարկուելէն անմիջապէս վերջ ․

Տպարանը բաց է ամեն օր առաւօտեան ժամը 7 էն 12 եւ կէս օրէ վերջ 2 էն 7 ը ․

ԳԱՌԼՕ Մ–ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

ԵՒ ԸՆԿԵՐՔ

ՕՔԷԼ ՄՕՆՖԷՐԱԹՕ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Պատիւ ունինք ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ վերջերս հաստատուած ըլլալով հրապարակս, կ'ընդունինք եւ կ'ստանձնենք ամեն տեսակ եւ ամեն ազգի ապրանաց յանձնարարութիւնք, ինչպէս ժամացոյցի, գոհարեղէնաց, արեւելեան եւ եւրոպական զանազան տեսակ գունաւոր եւ ճերմակ քարերու, Պոլոմպիական Ֆոնօկրաֆներու, ինչպէս նաեւ գրուած եւ անգիր խողովակներու — գօվան — (մեծաքանակ)․ եւրոպական Նրբահիւս կողովիկներու եւ հոտեղինաց եւայլն ։

Մասնաւորապէս համաձայնած լինելով Պոլսոյ Անտէլիպ (Մարտիրոս Պէյլէրեան) տան հետ, որուն ապրանքները մեծ գնահատման արժանացած են նոյն իսկ եւրոպական հրապարակաց վըրայ, մինչ ի մթեր ունինք յիշեալ հանրածանօթ տան ամեն տեսակ ապրանքները․ ինչպէս Reproducteur Andelib (ֆօնօկրաֆի ասեղ) որ անմրցելի է հրապարակին վրայ, եւ Պոլոմպիական ֆօնօկրաֆներու ներկայացուցիչ Մ․ Պասսէօի սքանչացման առարկայն եղած է ։

Մեր տրամադրութեան տակ ունինք Անտէլիպի գործարանին զանազան նուագներն․ ինչպէս Մանտոլին, Քանոն, Ուդ եւն․ եւ ֆօնօկրաֆի համար տաճկական եղանակներու վրայ չափուած հին եւ նոր վարպետ երգողներու ընտիր Գովաններ ։

Կ'ստանձնենք կատարել Մաքսային ամեն տեսակ գործողութիւնք փութով եւ չափաւոր փոխարինութեամբ ։

Կը գանձենք զանազան երկիրներու փոխանակագրեր ։

Բաց աստի ընկերութիւնս Լոնտոնի, Պոլսոյ, Գահիրէի, Եաֆայի եւ Երուսաղէմի մէջ թղթակիցներ ունենալով, կ'ստանձնէ այդ տեղերուն համար ամեն տեսակ ներածում եւ արտածում ։

Մեր հասցէն է CARLO M. BASMADJIAN et Cie. Okelle Monferrato Aléxandrie

ՍԻՆԿԷՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵՒ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Ժ․ ՆԱՑՏԼԻՆԿԷՐ

———

Պավաքի փողոց․ Խազնէտարի սեփականութիւն, Պրիսթօլ Օթէլի ճիշդ դիմաց, Գաֆէ Տը Լա Պուրսի կից ․

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀՆԵՐՈՒ ԲՈԼՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ 6500 ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ՈՒՆԻ

Աշխարհի ամենէն լաւագոյն կարի մեքենաները ՍԻՆԿԷՐ նեւն են եւ առնցմէ մինչեւ ցայսօր 17,000,000 ծախուած է ։

400 է աւելի վկայականներով եւ մետալներով վարձատրուած, Եւրոպիոյ ամեն մեծ ցուցահանդէսներ․

ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ

Փարիզի 1900 ի Տիեզերական ցուցահանդէսին մէջ տրուած է ․

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԲՐՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԱՐՔՈՒՆԻՔԻՆ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԱՆԳՂԻՈՅ–ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԵՒ ԹԱԳԱՒՈՐԱԿԱՆ ԱՐՔՈՒՆԵԱՑ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ Ն․ Թ․ ԽՏԻՎԱՅԻՆ ՏԱՆ

Կեղծերէն զգուշանալ, ուշադրութիւն դարձնել իւրաքանչիւր մեքենայի վրայ ՍԻՆԿԷՐ ի յանկանշին ․

——

ԳԻՆ ՉԱՓԱՒՈՐ

Զրի դասեր եւ նորոգութիւններ, ՍԻՆԿԷՐ մեքենային համար, յաճախորդաց տուներուն մէջ ․

——

Վճարմանց Դիւրութիւն

——

Փոխանակութիւն հին մեքենայից եւ նորոգութիւն ամեն կարգի Մեքենայից

ՏՀԻ ՄԻՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՐՈՒՍՏԸ ԵՒ ԿԱՐԵՒՈՐԸ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1 ՄԻԼԵԱՐ 563, 961 ՀԱԶԱՐ ՖՐԱՆՔ

Ապահովագրեալներուն կը բաժնէ ամենէն աւելի շահաբաժինները ։

Ապահովագրեալներուն արդէն վճարած է կամ ի նպաստ իրենց դամարած է 3 ՄԻԼԵԱՐ 563, 961 ֆր․ք որ գրեթէ աշխարհի ուրիշ որեւէ ընկերութենէ մէկ միլեար աւելի է ։

Պ․ Պ․ ՔԻՐՁԻՍ ԵՒ Ժ․ ՎԱԼՖԻՇ ընդհ․ Ներկայացուցիչք ի Գահիրէ

Աշխարհի մէջ գտնուող ուրիշ որ եւ է ընկերութենէ աւելի երաշխաւորութիւններ, ընդարձակ գործառնութիւններ եւ հրապարակի վրայ աւելի ապահովագրութիւններ ունի եւ աւելի ապահովագին կը գանձէ ։

Ս․ՆԹ․ Թ․ ՌԱԼԻ գլխաւոր գործակատար յ'Աղեքսանդրիա ․

ԳԷՈՐԳ ԵԿԱՒՈՑ Դեր–Գործակալ ի Գահիրէ

ՀՐԷԻՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ

ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԻՐԱԿԻ 13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1901

——

8005	1099	3911	9324	416	6143
8902	7646	2418	3368	7174	8529
7144	5865	6270	5114	5242	5507
9942	8232	1125	6361	1035	941
4467	2278	3653	1366	5411	6030

ՀԵԼՎԱՆԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԿԻՐԱԿԻ 13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1901

——

8593	8747	871	5039	4916	389
411	611	1338	2490	2497	2769
3214	3614	4500	4550	4660	4964
6007	6274	8129	8176	8540	8516
	8824	9028	9452		

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ե. ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ